

ส้มป่อย

ชื่อวิทยาศาสตร์ : Acacia concinna (wild.) D.C.
วงศ์ : LEGUMINOSAE-MIMOSOIDEAE

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ไม่พุ่มรอเลื้อยมีหนามตามลำต้น กิ่งก้านและใบ ใบประกอบแบบขนนกสองชั้น เรียงสลับยาว 7-20 เซนติเมตร ใบย่อยรูปขอบขนาน ขนาดเล็ก ดอกช่อ ออกที่ซอกใบ เป็นช่อกลม กลีบดอกเป็นหลอด สีนวล ผลเป็นฝัก สีน้ำตาลดำ ผิวย่นขรุขระ ของมักเป็นคลื่น

สรรพคุณ

ต้น แก้ตาพิการ ใบ แก้โรคตา ชำระเมือกขับลำไส้ ยาถ่ายเสมหะ แก้บิด ฟอกล้างโลหิตระดู ดอกแก้เส้นพิการให้บริบูรณ์ ผลแก้น้ำลายเหนียว รากแก้ไข้ ฝัก ปิ้งให้เหลือง ชงน้ำจิบแก้ไอขับเสมหะ เป็นยาถ่าย ฟอกผมแก้รังแค แก้ไข้จับสั่น ปิดแผลโรคผิวหนัง เมล็ดคั่วให้เกรียมบดให้ละเอียด นัตถุ์ทำให้คันจมูกและจามดี ใบตำห่อผ้าประคบเส้นให้เส้นอ่อน

ความเชื่อพิธีกรรม

ชาวล้านนาใช้ฝักแห้งในพิธีกรรมชำระสิ่งอัปมงคล ในวรรณกรรมชาดกเรื่อง พรหมจักร กล่าวถึงเรื่องส้มป่อยตอนที่ควายทรพีต่อสู้กับควายทรพาผู้เป็นพ่อนั้น ควายทรพีใช้เขาควิดซุ้มเถาส้มป่อยที่เปียกอยู่ น้ำส้มป่อยได้ตกลงชะโลมตัวควายทรพีจนเปียกชุ่มและเมื่อต่อสู้กัน ควายทรพาเป็นฝ่ายพ่ายแพ้และถูกขวิดตายในที่สุด เรื่องนี้เป็นเหตุหนึ่งของความเชื่อในอานุภาพของน้ำส้มป่อยในด้านวิธีปฏิบัติ จะใช้ฝักแห้ปิ้งไฟให้เกรียมจนมีกลิ่นหอม ซึ่งกล่าวกันว่าส้มป่อยที่ผ่านการปิ้งไฟจะมีฤทธิ์เพิ่มขึ้น จากนั้นนำไปแช่ในน้ำสะอาดที่มีผงขมิ้นละลายเจืออยู่เรียกน้ำนี้ว่า “น้ำขมิ้นส้มป่อย” ภายหลังไม่นิยมใช้ขมิ้นแต่นิยมเติมน้ำหอมและดอกแห้งของไม้หอม เช่น ดอกคำฝอย ประยงค์ พะยอมและสารภี เป็นต้น ฝักส้มป่อยที่พึงประสงค์ ควรเป็นส้มป่อยที่เก็บในวันเพ็ญเดือนห้าเหนือ ไม่ขึ้นในป่าช้า ไม่ขึ้นบริเวณทางแยกและไม่เป็นส้มป่อยงำเงา คือขึ้นริมน้ำและมีเงาพาดบนผิวน้ำ ที่สำคัญยิ่งควรเลือกฝักที่มีเจ็ดข้อและใช้จำนวนเจ็ดฝักจึงจะสักดิ์สิทธิ์

อ้างอิง : https://www.rspg.or.th/plants_data/herbs/herbs_28_4.htm
: https://accl.cmu.ac.th/Knowledge/details/2097